

DEĞERLENDİRME

Suudi Arabistan'daki petrol tesisine saldırı sonrası artan jeopolitik endişelerle güne başlıyoruz. Risk iştahındaki düşüşle Asya borsalarında bugün hafif satış ağırlıklı bir seyir dikkatimizi çekerken, petrole duyarlı para birimlerinde ise hareketliliğin sınırlı arttığını görüyoruz.

Yurtiçinde veri takvimi işsizlik ve bütçe rakamlarıyla bugün yoğun, yurtdışında TSİ 15.30'da açıklanacak New York Fed imalat sanayi endeksi günün en önemli verisi. Bugün TSİ 15.30'da Türkiye, Rusya ve İran liderlerinin üçlü zirvesi takip edilecek. Ek olarak yurtiçinde Hazine ve Maliye Bakanlığı bugün 2 ihale düzenleyecek.

Duygu Akkoca
dakkoca@ziraatbank.com.tr
+90 212 363 1134
Gürol Atay
gatay@ziraatbank.com.tr
+90 212 363 1137

Suudi Arabistan'ın milli petrol şirketi "Saudi Aramco"ya ait 2 fabrikaya silahlı insansız hava aracı saldırısı düzenlenmesi sonrası petrol fiyatlarında sert dalgalanmanın gözlenmesiyle haftaya başladık. Yetkililer günlük 5,7 milyon varillik petrol üretiminin durduğunu belirirken, bu rakam Suudi Arabistan'ın üretiminin yarısına ve küresel üretimin %5'ine denk geliyor.

Ek olarak Çin'de ağustos ayına ait açıklanan sanayi üretimi, perakende satışlar ve sabit yatırımların beklentileri karşılayamaması da bugün risk iştahını baskılayan ek bir faktör oldu. Çin Başbakanı da mevcut konjonktürde Çin'in %6 veya üzeri bir büyümeyi sürdürmesinin çok zor olduğunu söyledi.

- Trump ise, Suudi Arabistan'a ait petrol tesislerinin vurulmasına ilişkin, "faili bildiklerini" ve "muhtemel bir saldırıya hazır oldukları" mesajı verdi. Geçtiğimiz hafta Trump'ın Ulusal Güvenlik Danışmanı John Bolton'u görevden almasının ardından İran ile geriliminin azalabileceği beklentisi vardı.
- Haber akışıyla ilk anda cuma gününe göre %20'ye yakın yükselerek 72 doları aşan Brent petrolün varil fiyatı, şimdilerde 66,7 dolar seviyesinde. Cuma gününe göre %15 yükselerek 62 doları aşan ABD ham petrolü ise saat 9 civarı 60 dolar seviyelerinde bulunuyor. Petrol fiyatlarındaki yükselişin kalıcı olması halinde enflasyon beklentilerindeki gelişimi ve tahvil piyasasına etkisini izleyeceğiz. Ancak küresel yavaşlama nedeniyle talep yönlü etkiler, petrole arz kaynaklı yükselişleri sınırlayabilecek bir faktör olarak arka planda duruyor.

Genel olarak ise Merkez Bankaları odaklı bir haftaya başlangıç yapıyoruz.

- Geçtiğimiz hafta ECB ve TCMB faiz kararlarını takip ettikten sonra bu hafta **çarşamba günü Fed faiz kararı ve Fed Başkanının** konuşmasına odaklanacağız. **Perşembe günü de Japonya, İngiltere, Brezilya, Güney Afrika, İsviçre, Norveç ve Endonezya Merkez Bankaları faiz kararlarını** açıklayacak. Bu hafta **Birleşmiş Milletler Genel Kurul toplantıları** başlıyor.

Yurtiçinde bugün TSİ 10'da haziran dönemine ait işsizlik oranı ile TSİ 11'de ağustos ayına ait bütçe rakamları açıklanacak.

- Mayıs döneminde işsizlik oranı, yılın başında gördüğü 10 yılın tepe noktası olan %14,7 seviyesinden toparlanmıştı. Yaz mevsiminin etkisiyle turizm ve tarım gibi sektörlerde yaşanan istihdam artışının desteğiyle işsizlik oranı mayıs döneminde **%12,8'ye gerilemişti**. Mevsimsel etkilerden arındırılmış işsizlik oranı mayıs döneminde veri setinin uzandığı **2005 yılından bu yana en yüksek seviyeye çıkarak %14'e tırmanmıştı**. Arındırılmış verideki olası iyileşmenin ise ekonomideki toparlanmanın hızına bağlı olacağını değerlendirmekteyiz.

Bütçe dengesi, TCMB ihtiyat akçesinin transferiyle birlikte temmuz ayında 9,9 milyar TL fazla vermişti. TCMB transferinin diğer kısmının ağustosta Hazine'ye aktarılmasıyla bütçede ılımlı seviyelerin devamını beklemekteyiz. Bütçe rakamları öncesi takip ettiğimiz Hazine nakit dengesi de ağustos ayında 5,7 milyar TL fazla verdi.

- Bu arada finansal koşullardaki sıklığın azalmasıyla birlikte faiz harcamalarında yıllık bazda düşüşün sürdüğünü gözlemleyebiliriz. Kurban Bayramında emeklilere verilen ikramiye dolayısıyla bugünkü veride cari transferler kaynaklı harcamalarda kısmi artış görülebileceğimizi değerlendiriyoruz. Son dönemdeki ÖTV ve KDV düzenlemeleri ise vergi gelirine kısmi bir destek verebilir.
- **Bu ay içerisinde açıklanması beklenen Yeni Ekonomi Programındaki** yıl sonu bütçe açığı/GSYH oranı hedefi olan %1,8'in ise yukarı yönlü revize edilebileceğine şahit olabiliriz.

DEĞERLENDİRME

Cuma günü yurtiçinde sanayi üretimi ve cari işlemler dengesi açıklandı.

Sanayi üretimi üçüncü çeyreğe beklentilerden daha olumlu bir başlangıç yaptı.

- Yıllık bazda sanayi üretimi %2,6 düşüş beklentisine karşılık %1,2 düştü.
- Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi %1,4 artış beklentisine karşın, %4,3 arttı.

Temmuz ayında sanayi üretiminde **41 kalemden 35'inin** önceki ayki düşük baz etkisinin de katkısıyla **aylık bazda artış** sergilediğini görüyoruz. En yüksek artışlar sermaye malı imalatı, ileri teknoloji, kok kömürü, eczacılık, diğer ulaşım araçlarının imalatı, giyim, ağaç ve bilgisayar alt kalemlerinde gözüküyor. En belirgin düşüşler ise dayanıklı tüketim, petrol çıkarımı, kayıtlı medya, taşıt ve mobilyada gözükmekte. Özetle, **sektörlerin kısmen genelinde sınırlı da olsa bir toparlanma mevcut.**

Ağustos ayı sanayi üretim verisinde yıllık bazda artı büyümeye doğru yol alabileceğimizi değerlendiriyoruz. Ancak bayram tatili nedeniyle haziran ayında gördüğümüz köprü günü etkisinin ağustos ayı sanayi üretiminde de dalgalanmaya neden olabileceğini göz ardı etmiyoruz.

Temmuz ayında cari işlemler dengesi, 1,16 milyar dolar fazla verdi. Beklenti, 1,3 milyar dolar fazla vermesiydi. Haziran ayında 2002'den bu yana ilk kez 12 aylık cari denge fazla vermeye başlamıştı. **Haziran ayına ilişkin kümülatif fazlanın 0,5 milyar dolardan 1,1 milyar dolar fazlaya revize edildiğini ve temmuz ayında da yıllıklandırılmış kümülatif fazlanın 4,4 milyar dolar gerçekleştiğini** görmekteyiz. Geçtiğimiz sene temmuz ayında kümülatif açık 54,6 milyar dolardı.

Turizm gelirlerinin katkısıyla ağustos ayında cari fazla beklemeyle sürdürüyoruz ve bu yılın dördüncü çeyreğine kadar cari dengede kümülatif bazda cari fazla görmeyi bekliyoruz, yıl sonunu ise oldukça sınırlı bir cari açık rakamıyla sonlandıracağımızı düşünmekteyiz.

Cari Dengede Fazla Hikayesinin Nedenleri

1. Ekonomideki dengelenmenin etkisiyle Ocak-Temmuz döneminde **dış ticaret açığı** %70 civarında daraldı.

2. Petrol fiyatlarındaki ılımlı seyir enerji ithalatçı olan ülkemizin yükünü hafifletiyor. **Petrol fiyatları** yılbaşından bu yana ortalama 64 dolar seviyesinde hareket etti. Geçtiğimiz sene aynı dönemde ortalama 72 dolar seviyesindeydi.

3. Bu yıl **altın ithalatında** zayıf seyir görüyoruz. Net altın ithalatı geçtiğimiz seneye göre yıllık %50 düşüş gösteriyor.

4. **Turizm gelirleri** 7 aylık dönemde geçtiğimiz seneye göre yaklaşık %25 artış gösterdi.

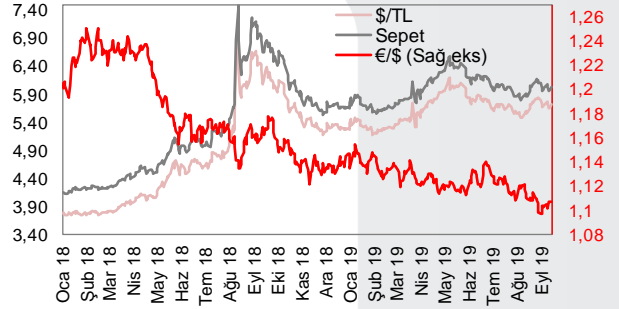
PİYASA DETAYLARI

□ Döviz Piyasası

- Fed toplantısının takip edileceği haftaya **jeopolitik endişelerin öne çıkmasıyla** başlıyoruz. Petrol fiyatlarındaki sert yükseliş sonrası **petrole duyarlı para birimlerinde hareketliliğin arttığını** görüyoruz. Kanada doları ve Norveç Kronu gibi petrol ihracatçısı ülke para birimleri, sabah saatlerinde dolar karşısında %0,6 civarında artıda seyrediyor. Petrol ithalatçısı Türkiye ve Hindistan gibi ülke para birimlerinde ise hafif bir baskı gözlenmekte. Sabah saatlerinde Hindistan Rupisi dolar karşısında %0,8 ekside, onu %0,6 eksiyle TL izliyor. USD/TL kuru saat 9 civarı **5,72 seviyelerinde** bulunuyor
- Güvenli limanlara da yönelmenin arttığını gözlemlemekteyiz, altın %1 artıda ve ons başına USD 1.505 seviyelerinde bulunuyor. Dolar endeksinin de hafif değer kaybettiğini gözlemliyoruz ve sabah saatlerinde cuma günü kapanışın hemen altında 98,1'lerde bulunuyor. EUR/USD paritesi de 1,1075'lerde seyretmekte.

	31 Ara 18	12 Eyl 19	13 Eyl 19	Günlük Değişim	2018 Sonuna Göre Değişim
\$/TL	5,2894	5,6594	5,6873	0,5%	7,5%
€/TL	6,0685	6,2705	6,2998	0,5%	3,8%
Sepet*	5,6790	5,9650	5,9936	0,5%	5,5%
€/">\$	1,1467	1,1068	1,1073	0,0%	-3,4%
\$/Yen	109,69	108,03	108,09	0,1%	-1,5%
\$ Endeks	96,17	98,31	98,26	-0,1%	2,2%

* (0,5\$+0,5€)

□ Faiz Piyasası

- Küresel piyasalarda geçtiğimiz hafta ABD-Çin ticaret savaşının yatışacağı beklentisiyle tahvil piyasasında satış hakimdi. ABD 10 yıllıkların faizi, cuma günü beklentilerden güçlü açıklanan perakende satışlar verisine de duyarlılığını artırdı ve 6 haftanın en yüksekinden haftayı sonlandırdı. Bugün Japonya piyasalarının tatil olmasının etkisiyle de 10 yıllıkların faizi %1,90 seviyelerinde bulunuyor.
- Yurtiçi tahvil piyasasında, ECB'nin mevduat faizinde indirim gitmesi ile tahvil alımına başlaması ve TCMB'nin faiz kararının ardından TL'deki değer kazancının da etkisiyle, haftalık bazda verim eğrisinin tüm vadelerinde düşüşler gözlemlendi. Bu kapsamda, 2 yıllık gösterge kağıdın faizi haftalık bazda 48 baz puanlık düşüşle %15,33 seviyesine, 5 yıllık gösterge kağıdın faizi haftalık bazda 38 baz puanlık düşüşle %15 seviyesine geriledi. 10 yıllık gösterge kağıdın faizi ise haftalık bazda 64 baz puanlık düşüşle %15 seviyesine geriledi.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı bu hafta düzenleyeceği 4 ihalenin ikisini bugün gerçekleştirecek. Hazine bugün 2 yıl vadeli sabit kuponlu tahvil ve 5 yıl vadeli TÜFE'ye endeksli tahvili yeniden ihraç edecek.
- TCMB'nin faiz indirimiyle birlikte TCMB **ağırlıklı ortalama fonlama maliyeti**, cuma günü **%19,55 seviyesinden %17,47** seviyesine geriledi.

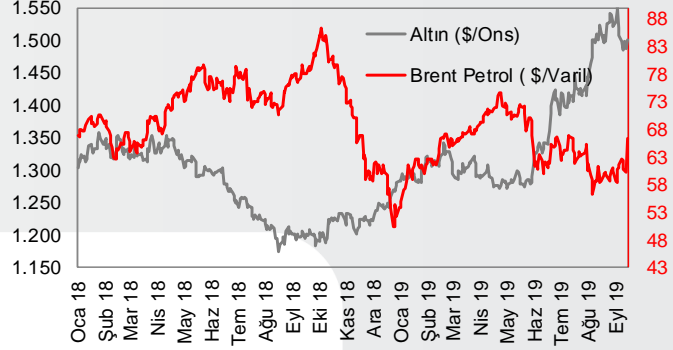
	31 Ara 18	12 Eyl 19	13 Eyl 19	Günlük Değişim	2018 Sonuna Göre Değişim
2 Yıllık Gösterge Tahvil	19,73	15,27	15,33	0,06	-4,40
5 Yıllık Gösterge Tahvil	17,26	15,70	15,00	-0,70	-2,26
10 Yıllık Gösterge Tahvil	16,42	15,10	15,00	-0,10	-1,42
USD Libor (3 Aylık)	2,81	2,12	2,14	0,02	-0,67
EUR Libor (3 Aylık)	-0,36	-0,47	-0,42	0,04	-0,06
Türkiye CDS (5 Yıl Vadeli)	361,25	383,86	384,51	0,65	23,26
ABD 10 Yıllıklann Faizi	2,68	1,772	1,896	0,12	-0,79
Almanya 10 Yıllıklann Faizi	0,24	-0,52	-0,45	0,07	-0,69

PIYASA VERİLERİ

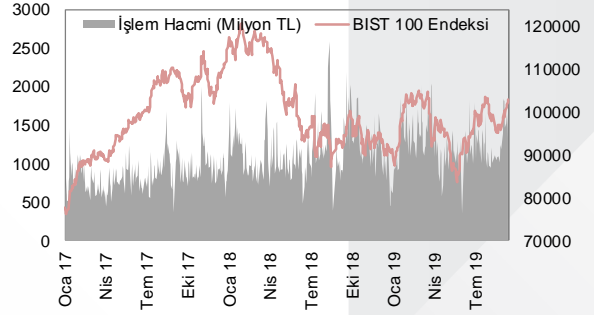
Emtia Piyasası

	31 Ara 18	12 Eyl 19	13 Eyl 19	Günlük Değişim	2018 Sonuna Göre Değişim
Altın(\$/Ons)	1.283	1.499	1.489	-0,7%	16,0%
Petrol(Brent)	53,8	60,4	60,2	-0,3%	11,9%
Gümüş(\$/Ons)	15,5	18,1	17,4	-3,4%	12,5%

Borsalar

	31 Ara 18	12 Eyl 19	13 Eyl 19	Günlük Değişim	2018 Sonuna Göre Değişim
BIST-100	91.270	102.447	103.072	0,6%	12,9%
BIST-30	114.343	127.719	128.323	0,5%	12,2%
Sanayi	104.874	117.216	117.675	0,4%	12,2%
Hizmetler	71.548	77.644	78.480	1,1%	9,7%
Mali	100.655	119.412	119.951	0,5%	19,2%
Bankalar Endeksi	117.737	147.506	148.126	0,4%	25,8%
Dow Jones	23.327	27.182	27.220	0,1%	16,7%
S&P 500	2.507	3.010	3.007	-0,1%	20,0%
DAX	10.559	12.410	12.469	0,5%	18,1%
Nikkei 225	20.015	21.760	21.988	1,1%	9,9%
Bovespa	87.887	104.371	103.501	-0,8%	17,8%

HAFTALIK VERİ TAKVİMİ

Tarih	Ülke	Bayrak	Saat (TSİ)	Veri	Gerçekleşme	Beklenti	Önceki
16 Eyl	Türkiye		10:00	İşsizlik Oranı (Haziran)			12,8%
			11:00	Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (Milyar TL, Ağustos)			9,9
	Çin		05:00	Perakende Satışlar (Yıllık, Ağustos)	7,5%	7,9%	7,6%
			05:00	Sanayi Üretimi (Yıllık, Ağustos)	4,4%	5,2%	4,8%
	ABD		15:30	İşsizlik Oranı (Ağustos)	5,2%		5,3%
İngiltere			New York Fed Empire State İmalat Endeksi (Eylül)		4,0	4,8	
17 Eyl	Türkiye			İngiltere Başbakanı Boris Johnson'ın, AB Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker ile Görüşmesi			
				Türkiye, İran ve Rusya Üçlü Zirvesi			
	Euro Bölgesi		14:30	Konut Fiyat Endeksi (Aylık, Temmuz)			0,74%
			14:30	Konut Fiyat Endeksi (Yıllık, Temmuz)			1,72%
	Almanya		12:00	ZEW Beklentiler Endeksi (Eylül)			-43,6
			20:10	ECB Yönetim Kurulu Üyesi Benoit Coeure'nin Konuşması			
	ABD		12:00	ZEW Cari Durum Endeksi (Eylül)			-13,5
			12:00	ZEW Beklentiler Endeksi (Eylül)		-38,0	-44,1
	ABD		16:15	Sanayi Üretimi (Aylık, Ağustos)		0,2%	-0,2%
			16:15	Sanayi Üretimi (Yıllık, Ağustos)			0,5%
	İtalya		16:15	Kapasite Kullanım Oranı (Ağustos)		77,6%	77,9% (Revize:77,5%)
			17:00	NAHB Konut Piyasası Endeksi (Eylül)		66	66
			12:00	TÜFE (Aylık Değişim, Ağustos)		0,1%	0,0%
	İtalya		12:00	TÜFE (Yıllık Değişim, Ağustos)		0,5%	0,4%
				İran Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani'nin, New York'taki BM Genel Kuruluna Katılması			
18 Eyl	Türkiye		10:00	Konut Satışları (Adet, Aylık, Ağustos)			102200
			10:00	Konut Satışları (Yıllık Değişim, Ağustos)			-17,5%
	Japonya		02:50	İhracat (Yıllık, Ağustos)		-10,1%	-1,6% (Revize:-1,5%)
			02:50	İthalat (Yıllık, Ağustos)		-11,0%	-1,2%
	İtalya		11:00	Sanayi Satışları (Aylık, Temmuz)			-0,9% (Revize: 2,5%)
			11:00	Sanayi Siparişleri (Aylık, Temmuz)			-0,5% (Revize: 1,6%)
	İngiltere		11:30	TÜFE (Aylık Değişim, Ağustos)		0,5%	0,0%
			11:30	TÜFE (Yıllık Değişim, Ağustos)		1,8%	2,1%
			11:30	Çekirdek TÜFE (Yıllık Değişim, Ağustos)		1,8%	1,9%
	Euro Bölgesi		12:00	TÜFE (Aylık Değişim, Ağustos)		0,2%	-0,5% (Revize: -0,5%)
			12:00	TÜFE (Yıllık Değişim, Ağustos)		1,0%	1,0% (Revize: 1,0%)
			12:00	Çekirdek TÜFE (Yıllık Değişim, Ağustos)		0,9%	0,9%
	ABD		14:00	MBA Mortgage Başvuruları (13 Eylül)			2,0%
			15:30	Konut Başlangıçları (Aylık Değişim, Ağustos)		5,0%	-4,0%
			15:30	İnşaat İzinleri (Aylık Değişim, Ağustos)		-0,5%	8,4% (Revize: 6,9%)
21:00			Fed Faiz Kararı (FOMC Toplantısı)		1,75%-2,00%	2,00%-2,25%	
21:30			Fed Başkanı Jerome Powell'in Konuşması				
Tayland		10:30	Merkez Bankası Faiz Kararı			1,50%	
19 Eyl	Japonya		07:30	Tüm Sanayi Aktivite Endeksi (Aylık, Temmuz)			-0,8%
				BOJ Faiz Kararı			-0,10%
	İngiltere		11:30	Perakende Satışlar (Aylık, Ağustos)		-0,2%	0,2%
			11:30	Perakende Satışlar (Yıllık, Ağustos)		2,6%	3,2%
			14:00	BoE Faiz Kararı		0,75%	0,75%
	ABD		15:30	Cari İşlemler Dengesi (Milyar Dolar, 2. Çeyrek)		-126,6	-130,4 (Revize:-134,4)
	ABD		15:30	Philadelphia Fed İş Dünyası Endeksi (Eylül)		10,8	16,8
			15:30	Yeni İşsizlik Başvuruları (Bin Kişi, 14 Eylül)			204
			15:30	Devam Eden İşsizlik Başvuruları (Bin Kişi, 7 Eylül)			1670
	Brezilya		15:30	Mevcut Konut Satışları (Aylık, Ağustos)		-0,6%	2,5%
			00:00	Merkez Bankası Faiz Kararı			6,00%
	Norveç		11:00	Merkez Bankası Faiz Kararı			1,25%
	Güney Afrika		16:00	Merkez Bankası Faiz Kararı		6,50%	6,50%
	İsviçre			Merkez Bankası Faiz Kararı			-0,75%
	Endonezya			Merkez Bankası Faiz Kararı			5,50%
OECD			OECD'nin Geçici Ekonomik Görünüm Raporu'nun Yayınlanması				
20 Eyl	Türkiye		10:00	Tüketici Güven Endeksi (Eylül)			58,3
	Japonya		02:30	TÜFE (Yıllık Değişim, Ağustos)		0,3%	0,5%
			02:30	Çekirdek TÜFE (Yıllık Değişim, Haziran)		0,5%	0,6%
	Almanya		09:00	ÜFE (Aylık Değişim, Ağustos)			0,1%
09:00			ÜFE (Yıllık Değişim, Ağustos)			1,1%	
Euro Bölgesi		17:00	Tüketici Güveni (Eylül)		-7,0	-7,1	

Kaynak: Reuters, Bloomberg

UYARI: Bu bülten Ziraat Bankası tarafından, kamuya ilan edilen veriler kullanılarak hazırlanmış olup; sadece Bankamız müşterilerini bilgilendirme amacını taşımaktadır. Bülteinde yer alan veriler ve değerlendirmeler yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Bülten sayfalarında yer alan yazı, tablo ve grafikler Bankamızın izni olmaksızın kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz ya da yayınlanamaz.